

մեծներու հետ՝ կամ թէ գեղացիներու:

Ընկերութեան մէջ ակործելի կերպ մը ունի մեր Առաքինին, գործողութեանց մէջ ծանր ու նշանաւոր կերպ մը. ամէն պաշտօնի յարմար է, բայց բոլորովին եւ ոչ մէկ բանի. ինչ գործի կողմէս՝ գիր զինքը, ամէն բանի մէջ քիչ եզակեանութիւն կունենայ, վասն զի ինքն է. բայց մէկ բանի մըն ալ անյարմար չէ: Կարելի է որ հասարակ կենակցութեան մէջ քիչ մը պաղութիւն ու մտքի ցրուածութիւն ունենայ, վասն զի մեծ բաներու վարժած լինելով՝ փցուն բաներուն չկրնար միշտ ուշադրութիւն ընել. բայց թող մէկ մը մեծամեծ գործողութիւններ բացուին, բոլորովին կրակ, բոլորովին քաջութիւն, մեծանձնութիւն ու իմաստութիւն կդառնայ. նորա խօսակցութիւնը այնուհետեւ ոչ թէ մէկ ձեւ մը կունենայ, այլ հազար ձեւ կառնու: — Մի եւ նոյն օրուան մէջ կտեսնես որ նա կեցեր՝ իմաստակին հետ ծանր կերպով վարդապետութիւն ընելով կխօսի, իմաստունին հետ կտրամաբանէ, աղնիւ ընկերութեան մէջ կիայլի, մարդկային ազգին իրաւունքը կպաշտպանէ, հիւանդը կմըխիթարէ, եւ բարեկամին հետ սիրալիր առանձնախօսութիւն կընէ: Արհեստաւորին հետ արհեստի վրայ կխօսի, փառասէր մարդուն հետ քաղաքական խնդիրներու վրայ կզրուցէ, պատկերահանին հետ լուսոյ եւ շուքի վրայ, պզտիկ աղջկան հետ՝ գլխու զարդարանքին վրայ, մեծ մօրը հետ տանտիկնութեան վրայ, եւ ամէն մարդու հետ արդարութեան վրայ. խորունկ փիլիսոփային հետ վախճանական պատճառաց խնդիրներուն մէջ կընկղմի, եւ պզտիկ տղուն հետ նորա խաղերուն կխառնուի: Բայց ամէն ըսածներուն մէջն ալ այնպիսի քաղցր ու մարդասէր փիլիսոփայութիւն մը կխառնէ որ աղէկ գիտէ ատենին ծիծաղիլ ու մոմտալ, ծառայել ու հաճոյանալ, ցաւակցիլ եւ ներել... այն փիլիսոփայութիւնը միշտ նորա հետն է, թէ

խառնաշփոթ բազմութեան մէջ եւ թէ առանձնութեան մէջ, թէ տաճարը եւ թէ պալատը, թէ դատաստանարանը եւ թէ զբօսարանը: Շատ վարպետ է ամենափափուկ զուարճութիւնն ալ բարակցընելու, ամենակոշտերն ալ զրտելու մաքրելու, եւ երկուքն ալ հոն դադրեցնելու՝ ուր որ կդադրին համեստութիւն ու խոհեմութիւնը:

Յիմարութեանն ու իմաստութեան մէջ տեղը անտարբեր կեցած, մէկը կբանեցընէ՝ զբարձրութիւն տալու համար, միւսը՝ չափաւորելու համար. միայն չափազանց բանը վար կզարնէ, միայն անիրաւ բանը կգատապարտէ. որ զուարճութիւնն որ ուրիշի վնաս մը չունի՝ իւր աչքին անմեղ կերեւնայ, որ զբօսանքն որ աշխատանքէն ետքը կուգայ՝ իրեն համար իրաւացի կերեւնայ. կյորդորէ ըզմարդիկ՝ ընկերական վիճակին քաղցրութիւնը վայելելու, ինքն ալ անոնցմէ հեռու չփախչի, բայց աւելի սիրով առանձնութեան միխիթարութիւնները կիրնառէ: Իւր կենդանական գոյութիւնը իւր անձին վրայ ամփոփած, այնպիսի զուարճութիւններ կըհնարէ իրեն որ ազատ են մարդկանց հաճոյքէն եւ բաղդին փոփոխութիւններէն: Աշխատանքը, զբօսանքը, գիրք կարդալը, մըտածութիւնը, այնպիսի զուտ ու մաքուր զբարձրութիւններ կուտան իրեն՝ որ ոչ երբէք կթունաւորուին զղման ցաւով: Իրեն ունեցած բազմութիւն տեղեկութիւններով՝ ըրած գիտողութիւնները կբազմապատկուին: —

Ըսել չէ թէ նա գիտութեան վրայ պէտք եղածէն աւելի համարում ունի. աղէկ գիտէ որ ամենախորունկ ուսման ծայրն ալ շատ անգամ այս է միայն որ մարդ իրեն տգիտութիւնը աւելի լաւ կհասկընայ. սակայն այս գիտնալն ալ իրեն համար մեծ բան է. ճշմարտութեան ետեւէն կիյնայ՝ առանց յուսալու որ կատարելապէս հասնի անոր, եւ երբ չկրնայ ստոյգը ձեռք բերել, հաւանականով գոհ կլինի: ...

(Նարայարութիւնն յառաջիկայս.)

ԱՌԱՄՔ.

Առաքինութիւնը ֆիգն մի է զոր մեք մեզի դէմ կընեմք՝ յօգուտ ընկերին, Աստուծոյ հաճելի լինելու նպատակաւ:

Առանց առաքինի լինելու՝ անկարելի է երջանիկ լինել:

Փառասիրութիւնն ու Առաքինութիւնը երկու անհաշտ թշնամիներ են. Առաքինին փառասէր չէ, փառասէրն՝ Առաքինի չէ:

ՎՕՎՆԱՐԿ: